

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De inuentio[n]e s[an]cte crucis. ser. xliij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

tunc omnia iure tenebis: Luz poteris rex esse tui. **E**cce ergo si seruus dei tanta nobilitate pfulger: quanto magis filij dei cuiusmodi antonomastice fuerit. Unde de eis dicit in epla. **E**cce quomodo computari sunt inter filios dei etc. Sap. v. In hac at feruitq dei nobilitate excellentiaz magna habuit Philiippus: qz fuit primus aplos a christo vocat: sicut habet Joa. i. Jacobi aut fuit cōsbrinnus dñi et etiā ei simillim? ppter qd dicebat frater dñi etc. **¶** Quinto etc. **¶** In pbs. j. Echi. dicit: q honor est reuerentia exhibita in testimoniu virtutis. Virtuosos q honoramus quia eos deo si miles videmus: **¶** In pbs. in. x. Echi. dicit q hō sapiens est deo simillim? et sibi amantissim? **¶** Et quāto ergo magis honorandi sunt apli qui fuerūt purosiores et sanctiores alijs: **¶** Unde sup illud Rom. viij. Nos sibi pmitias spiritus habentes. dicit Glo. **¶** De prius et cetera abundantius. Nota h de virtute magna beati Jacobi minoris q dicebatur Jacobo iustus: ppter magnum culmē virtutis. **¶** Primo fuit virgo: et sic habuit virtutem castitatis. **¶** Secdo abstinentie: quia carnes nunq manducauit. vinū et siceram nō bibit: ferrum in caput ei? nō ascendit etc: vt dicit in legēda. **¶** Tertio ppter sanctitatem suam: ita vt omnes simbria vestimenti eius certatim tangere cuperent. **¶** Quarto post mortem dñi fecit votum se nō comesturū donec videret dñm a mortuis resurrexisse. **¶** Dic quō apparuit ei dñs in die pasche etc. **¶** Item Egeippus dicit q ab vtero matris sanctificat? fuit. **¶** Ultimo fuit mirabiliter pditus virtute fortitudinis et stantie: q patet in martyrio. **¶** Dic q etiā martyrium et etiaz Philiippi apli. dicit vt in legenda. Deo grās. Amen.

In festo Inventionis scē crucis. Sermo. XLIII.

Mibi absit gloriari nisi in cruce Gal. v. Pro fundamēto fimonis in q agitur de inuentioe scē crucis. orit theologialis qstio de adoratioe. **¶** Querit. **¶** Utrū crux sit adorāda et sicut imagines sint adorāde. **¶** Arguit q nō. habet Exo. xx. in. j. man/

dato. **¶** Nō facies tibi imaginē neqz sculpre le/ neqz oēm similitudinē etc. **¶** q prohibetur est imaginē fieri multo magis adorare. **¶** Item nulla creatura rōnalis est adorāda/ crux ē hmōi: et sicut imagines. igit. **¶** In oppositū: crux nō esset adorāda frustra diceret. **¶** Crux aue spes vnica: et frustra poneret imagines in ecclia et adoraret. sed h est falsuz. igit crux est adorāda. et sicut imagines. et sic qstio manet p ytraqz pre dubia. **¶** Ad qstionē rādēdū est sicut Bonauē. sup. iij. sen. di. it. q crux chri est duplex. quedā dicit vera crux: in q saluator pependit et q sanguine christi fuit irrigata. et hec cū nō sit creatura rōnalis nō est adorāda/ nec latria/ nec dulia/ nec hypodulia: sed tāqz p̄ciosissima reliqua honore venera: oīs est honorāda. et intelligit h de illa cruce vt est talis res seu lignuz: alie cruces autem in quantum cruces et etiam vera crux representat seu significat saluatozē crucifixū: vtrqz adorādi nō debet adoratioe latrie: id est honore et reuerentia in prestatioe summe et infinite maiestatis. honorare em crucē in quantum signum: nihil aliud est nisi honorare crucifixum deum hominē q crucem representatum. **¶** Ideo habet. **¶** L. nemini liceat signuz saluatoris. l. vnica. i. quis crucem vel imaginē saluatoris pede cōculauerit in detestationē scz saluatoris: vltimo supplicio plectatur. habet etiā. ff. ad. l. iulii. maiestatis. l. qui statuas. q cōflans imaginē vel statuā imperatoris/ crimē lese maiestatis incurrit: aut proiciens contra eam lutum/ vel alio modo deturpans. igit crux christi est adorāda referendo ipsam adorationem ad illum scz christum qui ea pependit. **¶** Et hec propter duo.

Primo in quantum representat creaturam rōnalem. s. hominē chm cui creature rationali debet adoratio.

Secundo modo in quantum et cōiungit: qz ipsa representat figurā christi exenit in ea. **¶** Et de imaginib dicit q sunt adorāde nō referendo adorationē ad materiam illaz sed ad res. s. sanctos quorum sanctorū tales imagines sunt representatiue. et ad argumentum dicitur q prohibetur fuit pro tempore in quo de? naturam humanam nondū assumpsit: sed nūc nō prohibet. **¶** Et ad scdam partē argumēti dicitur q intel/ **R. iij**

In festo Exaltationis sancte crucis

ligendū est. Referendo tale adorationem ad materiā z nō ad rē quā representat: quā adorare quisq; debet: qz p illū solū glām habem' eternā. Juxta verba passūmpta, z sic de aliis. Et in epla bodierna. Incedo tractare istud verbū tripliciter.

Primo in psona chri i cruce patiens
Secdo i psona b. Helene cruce reqrēt
Tertio in psona cuiuslibet hominis ve
rum credentis.

Dico primo zc. Pro introductione scien
di q in chriō fmi q hō est duplex gloria. s.
aie z corpis: diuersimode tñ: qz glā aime
statim fuit in chrisito in instanti pceptiōis
ex ynōne diuinitatis/ quātā habet modo.
Rō qz sine mēsurā tūc accepit/ nec potuit
ultra augeri zc. Vidim' glām ei' glām
qñ ynigeniti a pte zc. Jo. j. Nō em ad mē
surā dat dō spm. s. chriō. Jo. iij. Et hec glā
aie chrii fuit sine merito suo nec potuit au
geri: qz pfectū est cui nihil deest. gloriā vo
corpis nō statim habuit chris' q pstitit i qrtu
or dōtib: s; spassibilitate/ subtilitate/ agi
litate/ z claritate. Questio est hīc qre ele
git mortē crucis z nō aliam: Rñō. Inue
nio in scriptura scā q chris' mltoties fu
it in piculo mortis/ inrer iudeos: sed nullus
ali' modus moriēdi sibi placuit nisi i cruce:
qz alios modos moriēdi vitauit z fu
git. Fuit em in piculo mortis

Primo p gladii incisionē.
Secdo p pcpitationē
Tertio p lapidationē
Quarto p venenationē.
Quinto p crucis affixionē.

Dico primo zc. s. p gladii incisionē. In
h piculo fuit statim qñ fuit natus quādo
Herodes fecit occidi oēs pueros i Beth
leem Bar. ij. Dic historiā z poterat dice
re Pueros percussit gladio z ego euasi sol'
Job. j. Questio est hīc qre ista mors nō pla
cuit chriō. Rñ. moralis. Ad instruenduz
nos vt euitem' mortē gladii spūalis. Poi
ta hīc q duo gladii yn' ryalis/ z alter spi
ritualis. Gladi' ryalis est potestas ryalis
De q Ro. xij. Si male feceris: time. Nō
em sine causa gladiū portat. Vñ dicit le
giste q merū impiū est habere gladiū pote
statē ad alia duertēdū factioziosos hoies
ff. de iurisd. om. iud. l. impii. Gladi' spū
tualis est exercitatio q pcedit ex potestate

spirituali. De q Apoc. j. et. xix. De ore ei'
exibat gladi' ex vtracq; parte acur'. Nota
Et vtracq; gre. s. ad delinādū a malo z ad
faciēdū bonū. Prim' gladi' separat aiaz
a corpe naturali. Secdo separat aiaz a cor
porē mystico qd est ecclia. Istū gladiū so
lus Petri' portat. Symon Petri' habens
gladiū/ eduxit eū: et percussit pontificē/ suū/
et abscidit auriculaz ei' dexterā. Jo. x. vj.
Et Lu. xxiij. Et dñs eū reprehēdit dicens.
Vitte gladiū in vaginā zc. Ad innuēdū
q iste gladi' spūalis nō debz exerceri i cor
porē sed in aia: tñ corpora vero seruus mi
visq; ad sanguinis effusionez excludit: vt
in. c. In archiepātu. de raptoib. Et in. c.
Episcop'. ne clericis vel monali. li. vj. Rō
quare sol' Petri' qz solus papa habet pot
estatem spirituale pncipaliter et plenarie.
Reliqui vero epi in partē sollicitudinē s;
vocati nō in plenitudine potestatis: de vsu
palliij. c. ad honore. De concef. pte. Pro po
fuisse. Et. xxi. di. In nouo. Et di. xxiij. S;
croscitā. Et iste gladi' est maior pmo. Vñ
de de maio. et obe. Solite. Iste q gladi'
est multū cauend': qz exercitatio est maior
pena q fit in ecclia dei. xxiij. q. iij. Corrip
antur. Et olim in ecclia primitiua multū
timebat: qz exercitatus ab aplis arripiebatur
a diabolo: sicut dicit Glo. sup illo ver
bo. j. Coz. v. Ego autē absens corpe: pñs
autē spū: iudicau: hūc hoiez tradere satana
ne in interitū carnis vt spū: saluus fiat.
Et ideo est valde timēda siue iusta siue in
iusta. ij. q. iij. c. j. Hora hīc aliquos effect'
exercitatiois: de qbz vide de rescriptis. c. j.
lib. vj. Et de sen. excō. Decernim'. eodem
lib. Hodie autē nihil timef: qz ista puni
tio nō statim seqf: S; lento gradu ad vñ
dictā sui diuina pcedit ira tarditateq; sup
plicij grauitate cōpensat. Valeri' pmo li
bro titulo d neglecta religioe. Jo David
Nisi querfi fueritis gladiū suū vibrant ar
cum suū retendit. Hora arcū suū retēdit
qui quāto plus extendit tanto graui' pcut
rit zc. Fugite q a facie gladii: qm vltor: in
qtatū gladi' z. Job. xij. ¶ Secdo chris' fu
it in piculo moriēdi p pcpitationē: vt pñs
Lu. iij. s. in nazareth. Dic historiā: s; nolu
it mori hac morte. ¶ Tertio fuit in piculo
moriēdi p lapidationē: vt hoc bis. Pñs
mo quando dixit iudeis. Amen amen dñs

eo vobis anteq̄ Abraaz fieret ego sum zc
 Joā. viij. Secdo qm̄ dicit. Ego et pz̄ vnus
 sumus. Jo. r. Dic historā. Quare noluit
 sic mori? Rñio. vt instrueret nos euitare
 morē lapidatōis: id est auaritie que indu
 rat cor qm̄ lapis circa indigētia primi In
 de auaro dicit Job. Cor eius indurabit qm̄
 lapis et stringet quasi malleatoris incus.
 Job. xij. Quasi q̄ moriunt lapidari. Tor
 lapides sūt quot sunt modi auaritie. Pri
 mus q̄ lapis est rapina. Istō lapide mori
 untur om̄i regales et stipendiarij: z etiā ali
 qui nobiles et milites q̄ ppter vanitates
 nolūt viuere ex stipendijs suis: sō oportz
 eos rapere: qz nō seruiant p̄siliū Joānis
 bapti. di. Nemine cōcuciaris neqz calum
 faciatis. Et estote pz̄enti stipendijs vris.
 Lu. iij. Secds lapis est simonia: et isto la
 pidant prelati et clerici zc. Dic vt expedit.
 Nota contra vendentes ius patronatus.
 Ite nota q̄ auaritia seu tenactas laicozū
 est causa simonie clericoz. Ro: quia pro la
 boibz clericoz in administrādis sacramē
 tis: laici nō dant aliqd̄ stipendiū clericis.
 sō clerici paciscunt ante siue vadant ad se
 peliendū siue ad aliqd̄ aliud: et sic cōmit
 tunt simoniā. Nota etiā hic ptra venden
 tes altaria/ z sepulchras cōtra nolētes re
 cipe aliqs in monasterijs nisi cum pacto.
 Tertius lapis est ysura siue mutuando. r.
 p. xij. siue vedēdo ad sp̄eram siue recipien
 do fructus vti pignozate zc. Quartus la
 pis est fraus in venditōibz et emptiōibz zc
 Quintus est calūnia: isto lapide moriunt
 turiste et aduocati zc. Sextus est furtum
 zc. Septim⁹ est derentio solidate vel de
 timari zc. Jo dicit scriptura. In via ruine
 s. auaritie nō eas/ et nō offendes in lapidibz
 des: nec pones aie tue scādali. Eccl. xxxij.
 Quarto fuit in piculo moriēdi p vene
 natiōez zc. Iudei em̄ videntes q̄ nō pote
 rāt ipm̄ pdictis modis occidere: ponebāt
 de arsenico seu toxico in cibū christi: vt ipz
 venenarent. Auctozitas. p̄betie in p̄sona
 chri. Tu dñe demōstra. mibi z cognoui
 tu ostēdisti mibi studia eoz: qz sup me co
 gitauerūt cōsilia dicētes. Vitam lignū
 in panem eius/ et eradamus eum de terra
 videntium: et nomen eius nō memoretur
 amplius. Hier. ij. Nota lignus. i. taxum
 que est arbor venenata: inde dicit toxicus

amurata in o. Sed christ⁹? nolebar come
 dere de cibo venenato. Quare nō? Rñr.
 vt instrueret nos vitare morē potionatā
 ex petō luxurie in q̄ sub cibo dulci ponitur
 toxicū mortis. Sic faciūt illi q̄ volūt altū
 toxicare: id caueatis. Ideo Job. Nunqd̄
 pōt aliqs gustare: qd̄ gustari affert mor
 tem Job. vij. quasi diceret nullus gustar/
 sciens hoc. q̄ zc. Quinto fuit in pericu
 lo moriēdi p crucifixiōez: et iste mod⁹ mo
 riēdi placuit sibi. imo venit de galilea vt
 qz in iudeam vt tali morte moreret: vt p̄z
 Bar. xx. Ecce ascendim⁹ hierosolimā zc
 Et in nocte passiōis huc mori crucis vl
 tra se se christ⁹ obrulit di. Quē queris zc.
 Ego sum. Joā. xix. Et data sentētia a Pi
 lato nō appellauit nec excusauit se: s̄ bau
 lans sibi crucē exiuit in eum q̄ dicit calua
 rie locū Joā. xix. Quare iste mod⁹ moriē
 di p̄z alijs placuit sibi? Rñr. duplex rō est
 Prima rō est literalis. Secda est moralis
 Prima rō ratiō fialis est: vt restitueret fru
 ctū liberactū p Adam et Euam zc. Ipse
 em̄ est fructus d̄ q̄ dicit Marie virgini.
 Benedic⁹ fructus ventris tui. quando q̄
 christus fuit in arbore crucis tunc fuit re
 stituit fruct⁹ zc. Que nō rapuit tūc ex o
 uebaz: et sic remissa iniuria reparauit nos
 in aia et in corpe. Vide infra in sermōe ex
 altatōis. in introitu. Gel dic q̄ ratio est q̄
 re acceptauit mortem crucis: vt instrueret
 nos q̄ si volum⁹ saluari crucifigam⁹ nos
 in cruce penitētie ad exemplū christi. Pe
 nitentia em̄ est crux quedā p̄sertim illis q̄
 nō sunt affueri zc. Dic practice zc. Ideo
 Apostol⁹. Qui christi sūt: carnem suam
 crucifixi xerūt cum vitijs/ et cōcupiscentijs.
 Gal. v. Et tunc sicut facti sum⁹ siles chro
 in morte: ita erimus siles in gloria. Aucto
 ritas. Si em̄ cōplacati facti sum⁹ sicut
 dunt mortis: simul et resurrectiōis erim⁹.
 hoc scientes: qz verus homo noster simul
 crucifixus est vt destruat corpe p̄cti: vt vl
 tra nō seruiam⁹ petō. Qui em̄ mortu⁹ est
 iustificatus a peccato. Si autē mortu⁹ su
 mus cū christo: credim⁹: qz simul viuem⁹
 cū ipso. Ro. viij. Ideo dicit christ⁹. Vbi
 abūt gloriari nisi in cruce. Quantum
 ad scōz hoc verbū p̄tractabit in p̄sona serē
 Helene. Dicat historia quomodo iuenit
 sanctam crucem zc. Ideo dicit ipa Vbi
 R v

In festo Corone Domini

abit gloriari nisi in cruce dñi rē. Dicit h
 de virtute sancte crucis ad sanādū infirmos
 F. gura habet de serpente eneo. Nūc. xxi.
 Et ad cōprimēdū r fugandū diaboli nō
 solū a christianis: s; etiā ab infidelib;. De
 chriānis dic exemplū de sancta Justina
 et Epitiano rē. Itē de sctō Chulstoforo.
 De infidelib; da exempluz de illo iudeo q
 quadā nocte dormiēs in templo quodaz
 idoloꝝ signavit se signo crucis ppter timo
 rem demonū rē. de q dixit demon. Vas
 vacuū sed signatū rē. Greg. ponit in dia
 logo. Quantū ad tertiu verbū ppositum
 exponet sic tractabit in pona cuiuslibet
 hoīs bñ credentis qui digne debet dicere.
 Vibi ablit gloriari nisi in cruce dñi. Rō:
 qz antiquit̄ ante crucem oēs quāscūq;
 sancti ibant ad infernū: q habet q̄tuor lo
 ca rē. ad quorū alterū ibat hō. ps. Quis ē
 homo qui viuet r nō videbit mortē: Eru
 er aiam suam de manu inferni. Hora h cō
 tra iudeos rē. Gen. xxxv. Descendā ad fi
 liū meum lugens in infernuz. Chulst? pō
 mozu? descendit ad inferos et captiuam
 adduxit captiuitatē redimēdo seros p̄ces
 qui erant in limbo patrum: q dicit sinus
 Abrae: iuxta p̄phiam Zacha. ix. Tu q̄q;
 in sanguine testamenti tui eduisti victos
 de lacu in q nō est aqua. Vodo autē ver?
 fidelis si mouit statim inuenit tanuam pa
 radisi apertā virtute crucis chri. Ideo d̄r
 Raba. Lux chri clausa est paradisi. Jo
 Joā. iij. Sicut Moyes erat. serp. in deier
 to. Aume. xxi. Sic exaltari oportet filiu
 hoīs vt omnis qui credit in eū nō pereat:
 sed habeat vitam eternam. Quilibet ergo
 fidelis pōt dicere. Vibi ablit gloriari ni
 si in cruce. Et ita cantam? in missa hodie.
 Nos autē gloriari oportet in cruce dñi no
 stri Jeū chrisi: in quo est salus vita r re
 surrectio nostra rē. Amen.

fecit. brō Joanni euāgeliste in Apoc. fuit
 vna valde pulchra d materia hodierna de
 qua ipse dicit. Vidi celū apertū r ecce equ?
 albu: et q sedebat sup eū vocabat fidelis et
 verax: r cū iustitia iudicat r pugnat. Cuc
 li autē ei? sicut flāma ignis: et in capite ei?
 diademata multa Apoc. xxi. Sic sunt ser
 clau. iule. Prima clausula ibi: Vidi celum
 apertū. ista celi apertura significat incarna
 tionē chri: qz tūc celū fuit apertū sic qñ ali
 quis est liberalis ad dandū donū: d̄r de eo
 iste habet burfam apertā. Secda clausula:
 Et ecce equus albu. Ecce queratio eius.
 Equ? significat corp? chulst? albu p scilicet
 mā puritatē: sup que sedebat illū gubernā
 do cū freno tempantie r cū calcanti amo
 ris r timoris. Tertia ibi: Et q sedebat sup
 p eū vocabat fidelis et verax. Fidelis ad
 implendū pmissiōes factas in veteri testa
 mēto. Verax quātū ad doctrinā euangeli
 cam. Vñ apls. D? fidelis est: sicut nō
 gare nō pōt. Quarta ibi: Et cū iustitia iu
 dicat r pugnat. hoc in redemptiōe huma
 ni generis: quā noluit facere p potentiam.
 sed p iustitiā. Et. lxiij. Ego q loquor iusti
 tiā et p̄p̄tor sum ad saluādūz. Quinta:
 Oculi autē ei? sicut flāma ignis. In eius
 glōsa resurrectione Oculi em chri. sicut
 na spūsseri: que sunt septes. Apoc. v. Vidi
 agnū stantē rāq; oculos habentē cornua
 septē r oculos septē. q sunt septē spiri?
 missi in oēm terrā. Sexta: Et in capite ei?
 diademata multa: iug glōsa coronatio.
 Pro fmōis fundamēto in q agit de co
 rona chri quā iudei impofuerūt in passiōe
 Dicit theologialis q̄sto de ipso chrisi.
 Querit. Vtrū chrisi? mei merit oib; no
 bis gram et gloriā. Arguit q nō. Premiū
 excedit meritū: et meritū ordinat ad pre
 miū: sicut ad finē: sed premiū atq; oim nō
 excedit meritū chrisi: q̄ meritū chrisi
 nō ordinat ad aliud: sicut ad finem: cū sit
 nobis? q̄ illud. igit. Item meritū chrisi
 fuit q̄dā bonū finitū: cū fuerit ei? fm na
 turam humanā: s; p̄ctm alioꝝ fuit infini
 tum malū: qz tanta offensa et p̄ctm quā?
 est ille q offendit: s; ille est infinitus. I. deus.
 igit cū finitū nō sit p̄portionabile cū infini
 tū nullū meritū chri potuit mereri dele
 ctione offēse. In oppositum. Leo papa in
 fmōe de natiuitate. Sicut a reatu nullūz

In festo corone domini. Sermo XLV.

Coronam de
 capite imposuerunt capiti eius.
 Joā. xxi. Istud festū sit ab ordi
 ne nro rē. Sciendū p declaratione q iter
 altas magnas reuelatiōes quas chrisus